

Výročí 90 let vysvěcení chrámu sv. Cyrila a Metoděje

27.9.2025 - | Vojenský historický ústav Praha

Dne 28. září 2025 si připomínáme 90 let od slavnostního vysvěcení pravoslavného katedrálního chrámu svatých Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. Chrám, který nese výraznou architektonickou stopu Kiliána Ignáce Dietzenhofera, byl 28. září 1935, v den svátku knížete a mučedníka sv. Václava, vysvěcen biskupem Gorazdem s patrociníem sv. Cyrila a Metoděje.

Katedrální chrám sv. Cyrila a Metoděje se stal kulturním i duchovním centrem českého pravoslavného života a nejvýznamnějším svatostánkem pravoslaví na západ od tradičních zemí východního křesťanství.

Chrám s kryptou se významně zapsaly do našich dějin během nacistické okupace. Pravoslavní duchovní se do odboje zapojili krátce po vzniku protektorátu. V letech 1939-1940 spolupracovala tehdy „Československá pravoslavná církev“ s odbojovými organizacemi „Politické ústředí“ a „Obrana národa“.

Svou zásadní dějinnou úlohu sehrály krypta a kostel na přelomu května a června 1942, kdy předseda laické rady starších při chrámu svatých Cyrila a Metoděje Jan Sonnevend se souhlasem faráře Václava Čikla nabídl úkryt pro vojáky československého zahraničního odboje. Parašutisté zde našli útočiště po provedení atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Ochotně a s vědomím obrovského rizika se o ně staral kaplan Vladimír Petřek.

Obětavost a odvaha pravoslavných duchovních, kteří jim poskytli pomoc, ale i dalších členů domácího odboje, kteří za svou podporu parašutistům zaplatili životem, budou navždy spojeny právě s tímto kostelem.

Po nerovném boji 18. června 1942 byly chrám a prostor krypty velmi poškozeny. Zazděné tumby pro rakve gestapo vylámalo a kosti pohřbených kněží vyházelo. Chrám se uzavřel a pravoslavná církev byla zakázána. Biskup Gorazd, duchovní otcové Václav Alois Číkl, kaplan Vladimír Petřek a předseda rady starších Jan Sonnevend byli odsouzeni k trestu smrti zastřelením. Exekuce proběhly 4. a 5. září 1942 na Kobyliské střelnici. Přečtěte si informace o knize, kterou v roce 1945 vydal sbor starších československé pravoslavné církve v Praze stručné shrnutí zapojení nejen věřících do pomoci parašutistům, ale také o oběti církve, jejíž řady se během okupace zúžily z 22 duchovních na pouhých šest: Velký čin malé církve

Činnost církve se podařilo obnovit hned po skončení války, kdy byly chrám i krypta znovu vysvěceny. Kostel se znovuotevřel věřícím i všem návštěvníkům tentokrát jako místo naděje, památky na hrdiny a symbol pokračování duchovní i vlastenecké tradice. První bohoslužba v chrámu sv. Cyrila a Metoděje se konala v květnu 1945. V prosinci 1947 byla na zdi kostela odhalena bronzová pamětní deska, jejímž autorem byl příslušník československé zahraniční jednotky a sochař František Bělský. Deska instalovaná nad okénkem do krypty se stala prvním kamenem toho památníku národní kolektivní paměti. 28. září roku 1995, tedy u příležitosti 60. výročí vysvěcení chrámu byl slavnostně otevřen Národní památník hrdinů heydrichiády. Jeho vznik by nebyl možný bez úsilí duchovního a představeného chrámu ThDr. Jaroslava Šuvarského a jeho manželky Evy, kteří stáli u zrodu Památníku.

Od samého počátku s Národním památníkem hrdinů heydrichiády úzce spolupracoval Vojenský historický ústav Praha, aby jej roku 2017 převzal do své správy. Pravoslavná církev poskytuje duchovní rámec a kontinuitu místa, zatímco Vojenský historický ústav Praha zajišťuje odbornou dokumentaci, expozici, uchování autentických svědectví a službu veřejnosti. Spojení duchovní, historické a umělecké dimenze dává Národnímu památníku hrdinů heydrichiády mimořádný význam – je nejen chrámem a pietním místem, ale i odborně vedeným muzeem a centrem výchovy a vzdělávání.

<https://www.vhu.cz/vyroci-90-let-vysveceni-chramu-sv-cyrila-a-metodeje>